

Ân Tình cho Thơ Lãng Mạn

Việt Hải Los Angeles

Tôi xin ghi nhận những ân tình cho các nhà thơ đã đóng góp những áng thơ yêu đương và lãng mạn qua bài viết cục bộ này. Mang nghiệp dĩ thi ca chất chứa khuynh hướng lãng mạn hay một tâm hồn văn thơ lai láng đắm say, bất cứ thi nhân nào cũng trải qua các giai đoạn tâm tư bị dẫn dắt vì yêu đương, vì tương tư hay vì nhớ nhung, vì vậy thế gian mới có những Chopin, Beethoven, Paul Verlaine, Jacques Prévert, Félix Avers, hay Việt Nam ta có những Đỗ Lễ, Hàn Mặc Tử, TTKH, Nguyễn Sa, Nguyễn Bính hay Xuân Diệu,... Tất cả những nghệ sĩ này sống với hồn nhạc hay hồn thơ như cái nghiệp chướng mà họ mang. Tôi thích họ bởi cái đặc tính là họ đã nói lên những yêu đương đắm đuối, biết than vãn và họ ném thú yêu thương hành hạ cho đêm dài thêm trần trở, cho thổn thức chín đỏ tim yêu và đó là yếu tố làm cho những tác phẩm mà họ gây dựng thêm thăng hoa khi người đời còn nghĩ về họ và văn học sử hay âm nhạc sử liệt kê họ vào khuynh hướng lãng mạn, và âu đó là chủ đề của tôi muốn ghi nhận ra đây. Tôi thích thơ của những thi sĩ thuộc nhóm thi ca lãng mạn này, trong đó có Jacques Prévert với bài "Tình Yêu Này" khi ông tỏ tình với người yêu:

*"Tình yêu này
Rất mãnh liệt
Rất mong manh
Rất dịu dàng
Rất tuyệt vọng
Tình yêu này
Đẹp như ánh ban mai
Và tẻ như khoảng thời gian khắc nghiệt
Tình yêu này rất chân thật
Tình yêu này rất hoa mỹ
Rất hạnh phúc
Rất vui tươi
Và cũng quá ít ỏi
Nó run sợ như trẻ thơ trong bóng tối
Và chắc chắn như người bình thân đi trong màn đêm
Tình yêu này làm cho người khác lo âu
Làm cho người khác xông xáo
Làm cho người khác héo tàn
...
Tình yêu này vốn trọn vẹn
Còn sống mãi
Và vốn chan hòa dưới ánh bình minh
Nó là của em
Nó là của anh
Mà hai ta đã trải qua
Nó sẽ mãi mãi mới
Và nó sẽ chẳng hề thay đổi
Nó cũng thật như tàng cây xanh
Nó cũng như con chim run sợ
Nó cũng sẽ rực nắng như mùa hè sống động
Dành cho hai chúng ta."
(Phỏng dịch, VHLLA)*

Trong các thi sĩ mà tôi xin trích thơ sẽ là bốn nhà thơ Nguyễn Sa, Nguyễn Bính, Xuân Diệu và Hồng Vũ Lan Nhi (HVLN), cộng thêm chút gió ru từ thơ VHLLA được bàn luận về chủ đề thi ca lãng mạn. Bạn tôi, anh Đỗ Văn Cường biểu tôi một quyển tuyển tập nhiều tác giả hay thân hữu cùng nhau viết về nhà thơ Nguyễn Sa, để tri ân và tưởng nhớ đến ông khi ông qua đời. Tôi mãi mê đọc bài của anh Vũ Hạ viết về Nguyễn Sa với nhiều thơ Nguyễn Sa được trích gọn lại. Nguyễn Sa ra đi để lại một khoảng trống vắng nắng Sài Gòn mà người đi trong nhớ nhung, rồi kỷ niệm của Nguyễn Sa về người em gái tuổi 13 chìa tay đón mưa rơi như bong bóng vỡ đầy tay, Nguyễn Sa trong khung nhạc bất hủ của Ngô Thụy Miên, Nguyễn Sa của màu vàng hoa cúc như màu áo

em, Nguyên Sa của mực tím đề tình thơ, Nguyên Sa của tháng 6 trời mưa, mưa rơi mãi không dứt, Nguyên Sa của mùa thu Paris và Nguyên Sa của sự lãng mạn khi nhìn tóc em mà lòng ngỡ như từng áng mây bay trong tâm thức. Đó là thi nhân làm tôi nhớ mãi từng câu ví von, từng lời thơ tâm sự dâng nỗi lòng mà ông bộc lộ thật hồn nhiên, thật thiết tha. Vì yêu là phải nói, mà nói là lời tâm sự khi yêu. Yêu là tâm trạng tự nhiên mà thượng đế ban cho con người. Một khi nhịp đập con tim dâng lên nỗi rung cảm, cái tần số rung động đó đã khiến các thi nhân biến nguồn cảm hứng đó thành những áng thơ bất tử cho vườn thi ca âm nhạc thêm phong phú hơn.

Hãy nghe Nguyên Sa tâm sự trong bài "Tương Tư" như sau:

*"Có phải em mang trên áo bay
Hai phần gió thổi, một phần bay
Hay là em gói mây trong áo
Rồi thả cho làn áo trắng bay?"*

Khi ta yêu, con tim ngân dài theo phím đàn, tâm tưởng kéo dài theo yếu tố thời gian qua đi. Từng nhịp tim, từng hơi thở, từng cung đàn, từng phút giây đều cho em, nét dịu dàng hiện trên ánh mắt đầy nhớ nhung:

*"Có phải rằng tôi chưa được quen
Làm sao buổi sáng chờ đợi em
Hay từng hơi thở ra âm nhạc
Đàn xuống cung trầm, mắt nhớ thương"*
(Thơ Nguyên Sa, 1958)

Trong cung đàn nhớ nhung đó, sáng nay tôi tình cờ đọc bài thơ của chị Hồng Vũ Lan Nhi (HVLN), một nhà thơ nữ, vốn là nhà giáo trung học cùng thời với nhà giáo Trần Bích Lan, Nguyên Sa. Chị vốn theo khuynh hướng thi ca lãng mạn. Đọc thơ chị, đọc thơ của nhà giáo Phạm Mạnh Cương, rồi thơ của nhà giáo Trần Bích Lan cho ta thấy nhà giáo không bị những nguyên tắc mô phạm cứng rắn giết chết nguồn rung cảm của họ về thi ca yêu đương. Nền giáo dục hay thi ca nhân bản và khai phóng cứ cho con người phát huy nguồn rung cảm văn học của họ, miễn sao tác phẩm văn học được công chúng đón nhận hài hòa, nồng nhiệt. Đây là một đoạn trích dẫn trong bài thơ dài "Tiếng Dương Cầm" của nhà thơ HVLN:

*"Làm rộn rã trái tim buồn cô tịch,
Cho đam mê dẫn lối mộng mơ về.
Cho tương tư đầy ánh sao khuya,
Ôi nhớ quá tiếng dương cầm trầm lắng."*

Nhà thơ nghe tiếng đàn mà tương tư phím nhạc. Một cõi mộng mơ đi về cô đơn sao khuya lấp lánh, và khúc nhạc dạo buồn thốn thức gót chân em. Trong nỗi niềm nhớ cô liêu dâng tràn hồn thơ, Nguyên Sa sáng tác bài tình thơ "Người Em Sáng Trong Cô Độc" với lời thơ chờ đợi người em gái để rồi hao mòn tâm tư:

*"Có thơ sáng thấp trong từng ánh nguyệt
Những lời êm bày biện với linh hồn
Có mùa thu thay áo ở đầu non
Cho dịu lối em về mai lá rụng"*

Nhớ em như nỗi hôn mê phủ lấp chân trời tương lai trước mặt. Cả cuộc đời vắng em như ngàn sao đêm vắng lặng trên nền trời tâm tưởng. Tình yêu ôi, tình yêu !

*"Em đã đến chưa ? Sao đêm chợt vắng
Cả cuộc đời xáo động chợt hao đi
Những ngón tay dần chuyển xuống hôn mê
Và tà áo phủ chân trời trước mặt"*
(Thơ Nguyên Sa, 1958)

Nguyên Sa có những xao xuyên về mùa thu. Mùa thu trong thơ nguyên Sa chứa đựng hồn thơ vui tươi như trong bài "Áo Lụa Hà Đông", anh quen em vào mùa thu tóc ngắn, em duyên dáng trong tà áo lụa Hà Đông để nhà thơ mãi dâng hồn thơ ấp ủ:

*"Em ở đâu, hỡi mùa thu tóc ngắn
Giữ hộ anh màu áo lụa Hà Đông
Anh vẫn yêu màu áo ấy vô cùng,
Giữ hộ anh bài thơ tình lụa trắng."*

Mùa thu của Nguyên Sa có nét chờ mong tích cực thì mùa thu nhớ cố nhân của nhà thơ HVLN nghe như hồn đau buốt, chỉ là mùa thu tưởng nhớ cô liêu, tâm tư khắc sâu hình bóng cũ cố nhân:

*"Giờ đây, tưởng nhớ người xưa,
Hồn đau, lòng lạnh, tâm tư lắng chìm.
Trong tim còn một chút tình,
Bởi chúng còn dấu vết hình cố nhân."
(Nhớ Mùa Thu Xưa, HVLN)*

Trong bài "Gửi Cố Nhân" nhà thơ Nguyễn Bính chia sẻ tâm tư thao thức tựa như HVLN. YU thơ Nguyễn Bính ray rứt trong cơn mưa dầm gió bắc rét lạnh khi mơ tưởng bóng cũ của cố nhân:

*"Mưa dầm gió bắc cố nhân ơi !
Áo rét nàng đan lờ hện rồi
Sông lạnh khi nàng ra giũ lụa
Vót giùm trong nước lấy hồn tôi."*

Trong một bài thơ khác, bóng cố nhân lại hiện về khi mà Nguyễn Bính mơ trong nỗi nhớ dịu dàng của bướm say hương sắc, hoa cười hé môi về người mà ông yêu:

*"Tôi chỉ thèm yêu lấy một lần
Có người đi giữa xứ mùa xuân
Thấy con bướm bay thơ thẩn
Ý hẳn đi tìm Hương cố nhân"
(Bài "Hương Cố Nhân", NB)*

Một bài thơ bướm hoa khác, ông thổ lộ tâm tình khi dòng đời đen bạc vì bị phụ tình như:

*"Ai đem rắc bướm lên hoa
Rắc bèo xuống giếng, rắc ta vào nàng ?"*

*Ai đem nhuộm lá cho vàng ?
Nhuộm đời cho bạc, cho nàng phụ ta."*

Có lẽ không còn gì đau đớn hơn khi được tin mùa thu em đi lấy chồng, gặp nhau lần cuối lòng tê tái khi chia ly trong đớn đau, trong buồn bã, Nguyễn Bính tâm sự trong bài "Đêm Cuối Cùng":

*"Hội làng mở giữa mùa thu
Giời cao gió cả giăng như ban ngày
Hội làng còn một đêm nay
Gặp em còn một lần này nữa thôi."*

Em đi lấy chồng coi như chấm dứt từ đây, em về làm vợ người ta, mùa thu đóng kín như buồng tầm dâu:

*"Tình tôi mở giữa mùa thu
Tình em lắng lặng kín như buồng tầm."*

Trong ngày vui xác pháo tơ duyên của người yêu, Nguyễn Bính lại thổn thức tiếp qua bài "Lỡ Duyên":

*"Pháo ơi đừng nổ rộn ràng
Đừng phô sắc thắm, đừng làm ta say
Biết đâu chịu khổ thế này
Thà rằng đừng sống những ngày yêu đương"*

Em bỏ đi lấy chồng, hồn anh xót xa, con tim sẽ lặng thinh, nhưng yêu em anh vẫn cứ một lòng mãi yêu:

*"Dù rằng một chữ cũng thơ
Dù rằng một thoáng cũng thừa xót xa
Dù rằng một cánh cũng hoa
Dù rằng một nửa cũng là trái tim
Dù không nói, dù lặng im
Dù sao anh cũng thương đêm nhớ ngày"
(Dù Ràng..., 1961)*

Nguyễn Bính vốn là thi sĩ của sự lãng mạn, tôi thích bài thơ "Tương Tư" của ông khi tôi học đệ tam, cái thời gian cho tôi chớm yêu và say thơ lãng mạn của Xuân Diệu và Nguyễn Bính. Và câu thơ dưới đây đã dính chặt hồn tôi từ dạo ấy:

*"Thôn Đoài ngồi nhớ thôn Đông
Một người chín nhớ mười mong một người
Gió mưa là bệnh của trời
Tương tư là bệnh của tôi yêu nàng."*

Đọc thơ Nguyễn Bính cho tôi nghĩ về tâm trạng tương tư của chính mình:

Mùa thu của Nguyên Sa có nét chờ mong tích cực thì mùa thu nhớ cố nhân của nhà thơ HVLN nghe như hồn đau buốt, chỉ là mùa thu tưởng nhớ cô liêu, tâm tư khắc sâu hình bóng cũ cố nhân:

*"Giờ đây, tưởng nhớ người xưa,
Hồn đau, lòng lạnh, tâm tư lắng chìm.
Trong tim còn một chút tình,
Bởi chưng còn dấu vết hình cố nhân."
(Nhớ Mùa Thu Xưa, HVLN)*

Trong bài "Gửi Cố Nhân" nhà thơ Nguyễn Bính chia xẻ tâm tư thao thức tựa như HVLN. YU thơ Nguyễn Bính ray rứt trong cơn mưa dầm gió bắc rét lạnh khi mơ tưởng bóng cũ của cố nhân:

"Mưa dầm gió bắc cổ nhân ơi !
Áo rét nàng đan lỗ hện rồi
Sông lạnh khi nàng ra giũ lụa
Vớt giùm trong nước lấy hồn tôi."

Trong một bài thơ khác, bóng cổ nhân lại hiện về khi mà Nguyễn Bính mơ trong nỗi nhớ dịu dàng của bướm say hương sắc, hoa cười hé môi về người mà ông yêu:

"Tôi chỉ thèm yêu lấy một lần
Có người đi giữa xứ mùa xuân
Thấy con bướm bay thơ thẩn
Ý hẳn đi tìm Hương cổ nhân"
(Bài "Hương Cổ Nhân", NB)

Một bài thơ bướm hoa khác, ông thổ lộ tâm tình khi dòng đời đen bạc vì bị phụ tình như:

"Ai đem rắc bướm lên hoa
Rắc bèo xuống giếng, rắc ta vào nàng ?
Ai đem nhuộm lá cho vàng ?
Nhuộm đời cho bạc, cho nàng phụ ta."

Có lẽ không còn gì đau đớn hơn khi được tin mùa thu em đi lấy chồng, gặp nhau lần cuối lòng tê tái khi chia ly trong đớn đau, trong buồn bã, Nguyễn Bính tâm sự trong bài "Đêm Cuối Cùng":

"Hội làng mở giữa mùa thu
Giời cao gió cả giăng như ban ngày
Hội làng còn một đêm nay
Gặp em còn một lần này nữa thôi."

Em đi lấy chồng coi như chấm dứt từ đây, em về làm vợ người ta, mùa thu đóng kín như buồng tầm dâu:

"Tình tôi mở giữa mùa thu
Tình em lắng lặng kín như buồng tầm."

Trong ngày vui xác pháo tơ duyên của người yêu, Nguyễn Bính lại thổn thức tiếp qua bài "Lỡ Duyên":

"Pháo ơi đừng nổ rộn ràng
Đừng phô sắc thắm, đừng làm ta say
Biết đâu chịu khổ thế này
Thà rằng đừng sống những ngày yêu đương"

Em bỏ đi lấy chồng, hồn anh xót xa, con tim sẽ lạnh thình, nhưng yêu em anh vẫn cứ một lòng mãi yêu:

"Dù rằng một chữ cũng thơ
Dù rằng một thoáng cũng thừa xót xa
Dù rằng một cánh cũng hoa
Dù rằng một nửa cũng là trái tim
Dù không nói, dù lặng im
Dù sao anh cũng thương đêm nhớ ngày"
(Dù Ràng..., 1961)

Nguyễn Bính vốn là thi sĩ của sự lãng mạn, tôi thích bài thơ "Tương Tư" của ông khi tôi học đệ tam, cái thời gian cho tôi chớm yêu và say thơ lãng mạn của Xuân Diệu và Nguyễn Bính. Và câu thơ dưới đây đã dính chặt hồn tôi từ dạo ấy:

"Thôn Đoài ngồi nhớ thôn Đông
Một người chín nhớ mười mong một người
Gió mưa là bệnh của trời
Tương tư là bệnh của tôi yêu nàng."

Đọc thơ Nguyễn Bính cho tôi nghĩ về tâm trạng tương tư của chính mình:

"Đêm về hồn mãi miên man
Nhớ em cái nhớ nồng nàn con tim
Xa em buồm mãi đi tìm
Nụ hoa ngày cũ sao im lặng lòng ?"
(Nhớ Em, VHLLA)

Trong khi đó Nguyễn Bính còn bài tương lòng khác mà tôi thích là "Người Hàng Xóm". Hai người ở cạnh nhà, nhưng oái oăm thay cái giậu mồng toi lại chia cắt, cách trở hai tâm hồn yêu trong cô đơn:

"Nhà nàng ở cạnh nhà tôi
Cách nhau cái giậu mồng toi xanh rờn
Hai người sống giữa cô đơn
Nàng như cũng có nỗi buồn giống tôi."

Trong bài "Lòng Yêu Thương", Nguyễn Bính tỏ tâm sự lòng như sau:

"Yêu yêu yêu mãi thế này !
Tôi như một kẻ sa lầy trong yêu"

Rồi nhà thơ lại tôn vinh, thờ phượng người mình yêu chính là vị nữ thần linh thiêng trong tâm hồn. Ngược về quá khứ 1940 khi Nguyễn Bính làm bài thơ này, khuyh hướng xã hội tại Việt Nam thời ấy vẫn còn khép kín chuyện tình yêu lứa đôi ngoài công cộng thì dư luận phải đồng ý là Nguyễn Bính thuộc lớp nhà thơ mới, vô cùng táo bạo và sự phóng khoáng của ông đã đi ra ngoài khuôn khổ thuận lợi của xóm làng hay xã hội cũ:

"Ai yêu như tôi yêu nàng
Họp nhau lại, họp thành làng cho xinh
Chung nhau dựng một trường đình
Thờ riêng một vị thần linh là Nàng."

Năm 1941, ông sáng tác bài "Vi em", nhà thơ bảo rằng vì em mà ông làm thơ, để rồi nhớ mong, để rồi mơ được ôm em vào lòng, và để rồi hôn em bằng sự thơ ngây trong tâm hồn:

"Tôi xin ôm lấy vào lòng
Tôi xin giữ lấy trọn vòng thời gian
Tôi xin sung sướng vô vàn
Để ca ngợi, để mơ màng em luôn
Tôi xin dành một chiếc hôn
Đặt lên tất cả tâm hồn thơ ngây"

Cũng "Vi Em" mà nhà thơ muốn kính cẩn tôn thờ em sống mãi bên bờ sông yêu đương. Và bù lại chàng chỉ cần nàng ban cho nụ cười hay những lời ngọt ngào ái ân:

"Tôi xin kính cẩn vọng thờ
Thấp hương cầu nguyện bên bờ sông yêu
Nhưng đau lòng biết bao nhiêu !
Người tôi yêu chỉ biết yêu như người
Chỉ cho tôi những nụ cười
Chỉ cho được những lời ái ân..."

Đó là bài "Vi Em" của Nguyễn Bính. Còn sự lãng mạn của Xuân Diệu trong thi ca như thế nào ? Ngày cũ của lớp đệ tam tôi thích bài "Vi Sao" của Xuân Diệu, chỉ mấy dòng thơ cho tôi say sưa ngâm nga, đã ru kỷ niệm cũ vào thuở biết mộng mơ vì khi đã yêu thì mơ mộng nhiều:

*"Làm sao cắt nghĩa được tình yêu
Có nghĩa gì đâu một buổi chiều
Nó đến hôn ta bằng nắng nhạt
Bằng mây nhè nhè, gió hiu hiu..."*

Đọc bài thơ "Vi Sao" của Xuân Diệu tôi thấy lòng băng khuâng, xao xuyến để rồi tự hỏi chính mình biết "yêu" là gì không và rồi tôi làm thơ yêu, bạn nghe nhé:

*"Yêu ai, ai nhớ mộng nhiều
Yêu ai, ai biết mình yêu cái gì ?
Yêu ai, ai hỏi làm chi ?
Yêu ai, ai biết chỉ vì đôi môi
Yêu ai, lòng lắm bồi hồi
Yêu ai, chết lịm bờ môi người về
Yêu ai, ai lỡ đam mê
Yêu ai, ai lỡ nhiều khê đời mình..."*
("Yêu Ai", VHLA)

Nói về thơ tiền chiến về yêu, người ta không thể không nghĩ đến bài thơ "Yêu" của Xuân Diệu, nó vốn đã thịnh hành, phổ quát trong dân gian, ít ra là câu đầu:

*"Yêu là chết trong lòng một ít
Vì mấy khi yêu mà chắc được yêu
Cho rất nhiều song nhận chẳng bao nhiêu
Người ta phụ, hoặc thờ ơ, chẳng biết."*

Riêng tôi đã chẳng thuộc lời nhà thơ Xuân Diệu khi vương vờng khổ lụy yêu đương, mà lại tự trấn an, tự nhủ khi cả quyết mình biết đắm say thú yêu đương, rồi tôi làm bài "Tôi yêu" nhắn gửi người em gái tôi mộng mơ về nàng:

*"Tôi yêu vì bởi tôi yêu
Này, cô em nhỏ hỏi nhiều vì sao...
Tôi yêu đừng hỏi tại sao ?
Tôi yêu một mối tình cao ngút trời"*
("Tôi yêu", VHLA)

Nói về thơ hôn, Xuân Diệu là một trong các nhà thơ khá táo bạo đề cao nụ hôn trong thi ca. Ông sáng tác bài "Hôn" như sau:

*"Trời ơi ôm lấy say sưa
Mặt khao khát mặt, lòng mơ ước lòng
Hôn em nước mắt chảy ròng
Em ơi ! Như ngọc đèn chong vẫn chờ."*

Trong niềm khát khao, sung sướng khi yêu nhau và rồi hôn nhau đến lệ tuôn trào. Đó là biểu hiện cho tình yêu đích thật khi con tim rung động dâng cao quá bờ xúc cảm. Nói đến đây tôi bỗng nhớ đến bài "Nụ Hôn Đầu" của nhà thơ nữ Hồng Vũ Lan Nhi, chị sáng tác bài này năm 1960 trong cùng nhịp điệu thổn thức tràn dâng, khi con tim xao xuyến đến rơi lệ vì được hôn như sau:

*"Nụ hôn đầu, ôi, sao đắm say
Em úp mặt vào đôi bàn tay"*

*Chẳng biết vì sao Em lại khóc
Cho môi hồng thắm lệ tràn đầy"*

Xuân Diệu lại tiếp bài thơ "Hôn" khi diễn tả về người yêu của mình:

*"Em hôn anh suốt một giờ
Anh hôn em mấy cho vừa lòng đau
Sao mà xa cách giữa nhau
Để cho tháng thắm ngày sầu thế em ?"*

Nhà thơ HVLN là một trong những nhà thơ nữ có thơ hôn thặng dư phong phú, tôi đọc nhiều áng thơ của chị, thơ chị làm mượt mà, trau chuốt chan chứa nỗi lòng, nhất là những xúc cảm từ con tim. Bài thơ hôn khác mà tôi ghi nhận là "Nụ Hôn Trinh Nguyên", nó cũng tượng trưng cho kỷ niệm đầu yêu đầu đời khi con tim chớm yêu của thuở thiếu thời:

*"Nụ hôn theo gió bay đi
Còn trên môi ấm chút gì nồng say
Hương trinh nguyên vẫn ngát ngây
Trọn đời vẫn nhớ phút giây bão tình"*

Khi cơn bão tình đến cho nụ hôn thêm say đắm, cuồng nhiệt, hãy tận hưởng giác nồng cuồng si vì yêu đương ngát ngây, khi tâm hồn tràn dâng ngàn sao lấp lánh của mùa ái ân đến trong bờ mắt em:

*"Mắt em lấp lánh sao rơi
Môi em như đoá mộng đời ngát ngây
Hồn trên môi vị cay cay
Hôn anh ngỡ ngán, đắm say một đời."
("Nụ Hôn Trinh Nguyên", HVLN)*

Đó là sự gợi nhớ ánh mắt đắm đuối khi người nữ được hôn. Xuân Diệu mô tả trong thơ ông về nụ hôn mà ông trao cho người yêu trong bài "Hôn Cái Nhìn" như sau:

*"Không phải anh hôn nơi mắt
Anh hôn cái nhìn của em
Mắt em một vùng yêu mến
Thất anh trong lưới êm đềm"*

Xuân Diệu đắm say trong cái nhìn của người yêu đượm không gian chứa chan sự dịu vợi vì ánh mắt biểu lộ sự đồng lõa khi được hôn:

*"Xin em cho phép anh hôn
Cái nhìn em, gương tâm hồn
Cái nhìn em trong không gian
Trong hồn anh giữ chứa chan."*

Trong niềm tin yêu dâng tràn tâm tư, VHla sáng tác bài "Gửi người tôi yêu" ấp ủ một thoáng nhẹ nhàng khi hôn em như thơ Xuân Diệu:

*"Gửi em một đóa hoa hồng
Để anh vương vấn hương nồng ngây thơ
Đôi môi chạm phải tình cờ
Anh yêu ngày cũ mộng mơ phím đàn"*

Trong cái nhớ nhung, mãi vương vấn hình bóng người yêu, Xuân Diệu sáng tác bài "Vấn Vương":

"Anh chả hiểu vì sao vẫn vương
Năm năm, như mấy chục năm trường
Vẫn làn mắt ấy, làn môi ấy
Anh hãy còn thương, chẳng hết thương"

Khi người mình yêu thương nhiều mà tình không đến như ý muốn thì màn đêm tràn trở chỉ là nỗi niềm của nước mắt nhớ nhung:

"Năm đêm anh cứ thương em
Roi nghiêng nước mắt một bên gối nằm
Thế này cho hết trăm năm
Đến muôn năm vẫn âm thầm thương em."
(Năm Đêm Anh Cứ Thương Em, XD)

Nhà thơ Xuân Diệu có nhiều áng thơ tự tình tiêu biểu cho mối tượng lòng, những mối tình không trọn vẹn để cái hương thơ của ông trở nên lãng mạn vô cùng và nó như loài hoa bất tử trong vườn thơ Việt Nam:

"Bữa nay lạnh, mặt trời đi ngủ sớm
Anh nhớ em, em hỡi ! Anh nhớ em
...
Anh nhớ tiếng. Anh nhớ hình. Anh nhớ ảnh
Anh nhớ em, anh nhớ lắm ! Em ơi !..."

Trong thi ca lãng mạn của những tác giả và tác phẩm trên khi mà chiều dài của nỗi nhớ nhung chạy vào màn đêm vô tận, thì nhịp tim dâng tiếng lòng mãnh liệt và giấc ngủ bị chôn vùi trong lãng quên để thay thế bằng những áng thi ca bất hủ. Cuộc đời theo luật tương đối, nên không có nguyên tắc lý tưởng trong tình yêu, vì bản sắc tình yêu vốn trắc trở và nhiều khê mới nảy sinh ra những tác giả hay tác phẩm bất hủ cho đời vây. Vâng, chính những cái nhiều khê trắc trở hay những cái dở dang không trọn vẹn đó trong tình trường mới là nguồn cảm tác được quần chúng ái mộ, tán thưởng trong các lãnh vực thuộc bộ môn nghệ thuật như thơ, văn, nhạc, kịch, phim ảnh và hội họa.

Trong sự ái mộ văn chương và cho tôi nỗi niềm ân tình gợi nhớ thi ca lãng mạn của những Nguyên Sa, Nguyễn Bính, Xuân Diệu, Jacques Prévert và Hồng Vũ Lan Nhi, VH muốn trình bày cái thầm kín riêng tư mà các tác giả đã bày biện nỗi lòng mình lên trên nhiều trang giấy. Và chiều dài cho những tình yêu mà họ đã trải qua, những nhớ mong của nhịp đập con tim dù xao xuyên đầu yêu hay dù thất vọng dở dang vẫn là những chuỗi suy tư dài như thời gian và định mệnh đưa đẩy họ vào cái không gian bất tận của nghiệp thi ca hay những mối tình đã vào dĩ vãng yêu thương chỉ còn lắng đọng lại trong văn chương sau này.

Ghi chú:

VHLA xin chân thành cảm ơn cô em Thụy Vi Paris đã giúp đỡ cung cấp nhiều tài liệu về thi ca Pháp văn về Jacques Prévert, Paul Verlaine, Félix Avers, Beaudelaire, Lamartine và Appolinaire. Nhưng khuôn khổ của bài viết giới hạn và bài lại chú trọng các thi sĩ Việt Nam ta, nên đã không trích dẫn hết. Tuy vậy trong phạm vi văn chương của nhân loại nói chung thì dù sao tiếng nói hay những rung cảm từ con tim của các thi sĩ lãng mạn vốn đi xa hơn trong tình yêu mà không phân biệt màu da, ngôn ngữ, tuổi tác hay thành phần xã hội.

* Lời Pháp ngữ:

Cet Amour

(par Jacques Prévert)

Cet amour
Si violent
Si fragile

*Si tendre
Si désespéré
Cet amour
Beau comme le jour
Et mauvais comme le temps
Quand le temps est mauvais
Cet amour si vrai
Cet amour si beau
Si heureux
Si joyeux
Et si dérisoire
Tremblant de peur comme un enfant dans le noir
Et si sûr de lui
Comme un homme tranquille au milieu de la nuit
Cet amour qui faisait peur aux autres
Qui les faisait parler
Qui les faisait blémir
Cet amour guetté
...
Cet amour tout entier
Si vivant encore
Et tout ensoleillé
C'est le tien
C'est le mien
Celui qui a été
Cette chose toujours nouvelles
Et qui n'a pas changé
Aussi vraie qu'une plante
Aussi tremblante qu'un oiseau
Aussi chaude aussi vivante que l'été
Nous pouvons tous les deux*